No. 1117 Zaterdag 20 Mei 1905. 22ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 19 Mei.

ENCYCLIEK

VAN ZIJNE HEILIGHEID

PIUS X,

door de Goddelijke Voorzienigheid

PAUS.

In een tijd vol moeilijkheden en bezwaren heeft het ondoordringbaar raadsbesluit van God Onze zwakheid verheven tot het ambt van Opperherder, om geheel de kudde van Christus te besturen. Want de vijandelijke mensch gaat reeds lang rond om de kudde en belaagt haar met listigen overmoed, zoodat nu vooral in vervulling is gegaan, wat de Apostel aan de Ouderen der Kerk van Ephese voorspelde: „Ik weet wel, dat er grijpende wolven onder u zullen binnenkomen, die de kudde niet zullen sparen."

Ieder echter, die nog bezield is met ijver voor de glorie van God, zoekt naar de oorzaken en redenen van dat verval op godsdienstig gebied. En daar de een deze, de andere gene oorzaak vindt, volgt men, iedere volgens zijn gevoelen, verschillende wegen om het Rijk Gods op deze aarde te beschermen en te herstellen. Hoewel wij, Eerw. Broeders, de andere oorzaken niet geringschatten, zijn wij geneigd met hen vooral in te stemmen, volgens wier oordeel de verzwakking en krachteloosheid der zielen en de allergrootste kwaden, die daaruit voortvloeien, vooral uit de onwetendheid van de Goddelijke dingen voortkomen. Dit komt geheel overeen met hetgeen God zelf door den profeet Osee gezegd heeft: „Gods kennis is op aarde niet. Laster en leugen en doodslag en diefstal en overspel zijn overvloedig geweest en het bloed heeft het bloed geraakt. Daarom zal de aarde treuren en ieder, die op haar woont, zal ziek worden".

Inderdaad, dat er in onze dagen zoovelen onder de Christengemeente zijn, die in de hoogste onwetendheid verkeeren omtrent de dingen, die men voor zijn eeuwig heil moet weten, is de algemeene en helaas! niet onrechtvaardige klacht. Wanneer wij echter van de Christengemeente spreken, bedoelen wij niet alleen 't volk of de menschen van lageren stand, die dikwijls een reden voor hun onwetendheid hebben, omdat zij onder het gezag van harde meesters staande, nauwelijks voor zich en de hunnen eenigen tijd beschikbaar kunnen stellen, maar ook hen, en hen vooral, die, hoewel het hun niet aan verstand en ontwikkeling ontbreekt en zij een genoegzame wereldsche opleiding genoten, toch op het punt van godsdienst volkomen onverschillig en onvoorzichtig maar voortleven. Het valt moeilijk te zeggen, door hoe dikke nevelen zij dikwijls omringd zijn; en, wat vooral te bejammeren is, zij blijven er lustig onder leven. Van God, den oppersten Maker en Bestuurder van alles, van de wijsheid van het Christelijk Geloof hebben zij bijna geen begrip. Vandaar weten zij niets van de Menschwording van het Woord Gods, noch van zijn volmaakte hernieuwing van het menschelijk geslacht, niets van de genade, die het grootste hulpmiddel is tot het verkrijgen van de eeuwige goederen, niets van het verheven Misoffer of de Sacramenten, waardoor wij de genade verwerven en behouden. Wat er ongerechtigs of schandelijks in de zonde is, wordt op geen enkele wijze gerekend en daarom is men niet bezorgd de zonde te ontwijken of af te leggen. Zoover is het in den laatsten tijd gekomen, dat de priester, opdat niet alle hoop op heil verloren zou zijn, het laatste wat hij doet om de ziel voor te bereiden en wat eigenlijk in een opwekken van de liefde Gods moest bestaan besteedt aan een algemeene uiteenzetting van den godsdienst, indien tenminste de stervende, wat bijna een gewoonte wordt, niet in zulk een schuldige onwetendheid verkeert, dat hij de hulp van een priester onnoodig acht en van meening is, dat hij, allerminst met God verzoend, toch met gerust gemoed den verschrikkelijken weg naar de eeuwigheid op kan gaan. Terecht schreef daarom Benedictus XIV, onze voorganger: „Dit zeggen wij, dat een groot gedeelte van hen, die door de eeuwige pijnen gekweld worden, eeuwig die straf ondergaan om hun onwetendheid van de Goddelijke Geheimen, die zij noodzakelijk moeten kennen en gelooven, om onder de uitverkorenen gerekend te worden."

Als dit zoo is, Eerw. Broeders, hoe zullen wij ons dan verwonderen, dat het bederf der zeden niet alleen schrikbarende afmetingen heeft aangenomen, maar nog dagelijks toeneemt, zelfs onder die volken, welke den Christennaam dragen? De Apostel Paulus schreef in zijn brief aan de Ephesiërs: „Ontucht en alle onzuiverheid of gierigheid worden zelfs onder u niet genoemd, gelijk het heiligen betaamt; noch oneerbare en ijdele taal". Doch als grondregel voor een heilig en eerbaar leven gaf hij het volgende aan: „Ziet dus toe, Broeders, dat gij voorzichtig wandelt; niet als onverstandigen, maar als wijzen...... Wilt daarom niet onverstandig handelen, maar begrijpende den wil van God".

En zulks terecht. Want de wil van den mensch is nauwelijks meer gericht op de liefde, voor wat eerbaar en rechtvaardig is, een liefde, door God zelf hem ingestort, waardoor de mensch zich getrokken gevoelt niet tot het valsche maar tot het ware goed. Door de kiem der erfschuld besmet, vergeet hij God, zijn Schepper, en haakt er naar, de ijdelheid te beminnen, de leugen te zoeken. Die dwalende en door lage driften geblinddoekte wil heeft een leidsman noodig, die hem het ware pad moet toonen, opdat hij zijn doolweg verlate en den weg der rechtvaardigheid weder insla. Die gids behoeft niet van buiten gezocht te worden, maar wordt door de menschelijke natuur zelve aangewezen, nl: het verstand; doch wanneer dit verstand het licht moet missen, dat als het ware zijn tweelingbroeder is, nl. de kennis der goddelijke Openbaring, zal men te aanschouwen krijgen, dat de eene blinde den anderen leidt, waardoor beiden in de gracht vallen. De heilige koning David, God prijzend, omdat Hij den mensch met verstand heeft begaafd, zeide: „Het licht van Uw aanschijn, Heer, heeft in ons zijn merkteeken gedrukt". En de uitwerking van dien lichtindruk beschrijft hij aldus: „Blijheid hebt Gij mij in het hart gegeven," de blijheid nl. waardoor ons hart verruimd is en het den weg van Gods geboden bewaart.

Voor dengene, die dit alles aandachtig overweegt, is hieraan geen twijfel mogelijk. Want de Christelijke godsdienstleer openbaart ons van het Goddelijk Wezen en van hetgeen wij Zijn oneindige volmaaktheden noemen, veel meer dan onze verstandelijke krachten vermogen uit te vorschen. Meer nog. Die godsdienstleer schrijft ons tevens voor, dat wij dien oppersten God het offer brengen van ons verstand, ons geloof; van onzen wil, onze hoop; van ons hart, onze liefde, en zoo stelt zij den geheelen menschen in dienst van dien allerhoogsten Schepper en Bestuurder. Alleen de leer van Jesus Christus openbaart ons vervolgens de verheven waardigheid van den mensch, welke volgens die leer de zoon is van den Hemelschen Vader, die in de Hemelen is, naar Zijn beeld geschapen en bestemd om eeuwig met Hem te leven. Uit de kennis dier waardigheid leidt Christus verder af, dat de menschen elkaar als broeders moeten liefhebben, hier op aarde moeten leven, zooals het kinderen des lichts past, „niet in brasserijen en dronkenschappen; niet in slaapkamers en onzuiverheid; niet in naijver en afgunst".

Die leer schrijft verder voor, al onze bezorgdheid op God te werpen, want Hij zorgt voor ons; den armen wel te doen, degenen lief te hebben, die ons haten, de eeuwige belangen onzer ziel te stellen boven de behoeften van dit voorbijgaand leven. Om niet in te veel bijzonderheden te treden, wordt niet door Christus' leer den mensch, die tot trots geneigd is, de nederigheid des geestes aanbevolen en voorgeschreven als de bronader van alle ware grootheid? „Alwie zich zal vernederd hebben......, hij zal de eerste zijn in het Rijk der Hemelen". Uit die leer putten wij de voorzichtigheid des geestes, waardoor wij ons hoeden voor de strikken, welke ons de zinnen spannen; zij leert ons de rechtvaardigheid, waardoor wij aan een ieder het zijne toekennen; de sterkte, waardoor wij bereid zijn alles te verduren, en met lankmoedigheid voor God en onze zaligheid te lijden; de matigheid eindelijk, welke ons zelfs de armoede doet liefhebben, ons doet roemen in het Kruis, terwijl wij door de wereld worden veracht.

Het staat derhalve vast, dat door de Christelijke godsdienstleer niet alleen ons verstand wordt verlicht en de waarheid leert kennen, maar ook onze wil wordt versterkt, zoodat wij ons tot God getrokken gevoelen en met Hem worden verbonden door de beoefening der deugd.

Verre van Ons echter te beweren, dat met de kennis der godsdienstleer geen bedorven zeden kunnen samengaan. Mochten de feiten een dergelijke meening toch niet zoo apert logenstraffen! Wij houden echter vol, dat waar de menschelijke geest omringd is door de duisternis eener verregaande onwetendheid, een wil, die naar het goede streeft, evenmin als een eerbare levenswandel bestaanbaar is.

Want hij, die helderziende oogen bezit, kan niettemin van den goeden weg afdwalen; maar dengene, die aan blindheid lijdt, dreigt onmiddellijk gevaar. — En hier komt nog bij, dat als het geloof in 's menschen hart nog niet geheel is uitgedoofd, er nog hoop bestaat, dat hij van zijn doolweg zal terugkeeren, terwijl wanneer bij bedorven zeden het licht des geloofs geheel ontbreekt, er geen hoop meer bestaat op herstel en de weg geopend is naar een onvermijdelijken ondergang.

Daar derhalve uit godsdienstige onwetendheid zoo vele en zoo groote onheilen ontstaan en van den anderen kant het godsdienstonderricht zoo noodzakelijk en zoo nuttig is, dewijl men bijna niet verhopen mag, dat iemand, die daarmede onbekend is, zijn plichten van Christenmensch zal nakomen, — is het zaak een antwoord te vinden op de vraag, wie dan wel tot taak heeft, die allerverderfelijkste onwetendheid uit 's menschen geest te verdrijven en de noodzakelijke kennis van den godsdienst aan het volk mede te deelen.

Het antwoord, Eerwaarde Broeders, is nauwelijks twijfelachtig: want deze gewichtige taak rust op al diegenen, welke herders der zielen genoemd worden. Deze zijn, naar luid van Christus' voorschrift, verplicht de hun toevertrouwde schapen te kennen en te weiden. Weiden nu beteekent op de eerste plaats leeren. „Ik zal u", zoo beloofde God door Jeremias, den profeet, „Ik zal u herders geven naar Mijn hart en zij zullen u weiden in kennis en wetenschap". Vandaar zegt de Apostel Paulus: „Christus heeft mij niet gezonden, om te doopen, maar om het evangelie te verkondigen", daardoor te kennen gevende, dat de eerste taak van hen, die op een of andere wijze de Kerk besturen, bestaat in het onderrichten der geloovigen.

Wij achten het overbodig, den lof van deze heerlijke taak te verkondigen, en behoeven ook niet aan te toonen, van hoe groote waarde zij is in de oogen van God. Zeker heeft de barmhartigheid, welke wij den armen bewijzen door hunnen nood te lenigen, bij God groote verdienste. Maar wie zal ontkennen, dat van veel grooter waarde is, die arbeid, waardoor wij niet in de behoeften van het lichaam, maar in die der zielen voorzien door onderricht en vermaning? Voorzeker kan men geen aangenamer, geen meer welgevallig werk verrichten in de oogen van Jesus Christus, die door den profeet Isaïas van zich voorzeggen deed: „Hij heeft mij gezonden, om den armen het Evangelie te verkondigen."

Vandaar, Eerwaarde Broeders, is

het van het hoogste belang, dat daarnaar gestreefd en daarop aangedrongen wordt, dat geen priester door zwaarderen plicht gehouden of door sterkeren band gebonden wordt. Wie immers kan ontkennen, dat voor den priester naast heiligheid van levenswandel ook wijsheid noodzakelijk is? „De lippen...... van den priester bewaren de wijsheid". En die wijsheid vordert de Kerk allerstrengst van hen, die zich op het priesterschap toeleggen. Waarom zoo? Omdat 't Christen volk van hen de kennis der Goddelijke wet verwacht, en God hen heeft voorbeschikt die te verbreiden: „En de wet zullen zij uit zijn mond verwachten: omdat hij de boodschapper van den Heer der Legerscharen is."

Daarom spreekt de Bisschop bij de H. Wijding hun, die priester zullen worden, toe: „Uw onderricht zij een geestelijk geneesmiddel voor het volk Gods; weest behoedzame medewerkers van onze macht; opdat gij Zijn wet dag en nacht overwegend, gelooft wat gij leert, en leert wat gij gelooft."

Wanneer er geen priester is, op wien dit niet van toepassing is, wat zullen wij dan niet verwachten van hen, die dragend den naam en de macht van opvoeders het ambt van de leiding der zielen uit kracht van hun waardigheid en als 't ware ten gevolge van een verdrag uitoefenen? Ook zij zijn in zeker opzicht te rekenen onder de herders en leeraren, zij, die Christus ons gegeven heeft, opdat de geloovigen geen ongestadige kinderen zouden zijn, en omgedreven worden door alle winden van leeringen in de boosheid der menschen; maar de waarheid doende in de liefde, opwassen door alle dingen in Hem, die het hoofd is, Christus."

Daarom heeft het H. Concilie van Trente, over de herders der zielen sprekende, aan dezen het Christelijk onderricht van 't volk als hun eersten en voornaamsten plicht voor oogen gesteld. Daarom beval 't Concilie hun, ten minste op de Zondagen en de hoogere feestdagen over den godsdienst tot het volk te spreken, in den Advent en den Vastentijd dagelijks of ten minste driemaal in de week. En dit niet alleen. Het Concilie voegde, er aan toe, dat de pastoors gehouden waren ten minste op diezelfde Zon- en feestdagen, of wel zelf, of door anderen de kinderen te onderrichten in de geloofswaarheden en ze op te leiden in de gehoorzaamheid jegens God en hunne ouders. En bij gelegenheid van de toediening der Sacramenten, beval 't Concilie, dat zij, die deze Sacramenten zouden ontvangen, over de kracht en de uitwerking daarvan zouden onderricht worden, en dat wel in de moedertaal en met eenvoudige uitdrukkingen.

Al deze voorschriften van het H. Concilie heeft Onze Voorganger Benedictus XIV in zijn Constitutie „Etsi minime" volgenderwijs in het kort samengevat en duidelijk omschreven: „Een tweevoudige plicht is door het Concilie van Trente den zielzorgers opgelegd; vooreerst dat zij op feestdagen tot het volk zullen spreken over godsdienstige zaken, en vervolgens, dat zij de kinderen en alle onwetenden zullen onderwijzen in de goddelijke wet en de beginselen des geloofs."

Terecht heeft deze wijze Opperpriester hier een tweevoudige plicht onderscheiden, n. l. een predikatie te houden, die gewoonlijk de uitlegging van het H. Evangelie bedoelt en vervolgens die andere plicht om onderricht te geven in de Christelijke leer. Want misschien zouden er gevonden kunnen worden, die uit zekere gemakzucht het zich zelven diets zouden kunnen maken, dat homilie in plaats van de Catechesis voldoende is. Hoezeer deze dwalen, is duidelijk. Want die een predikatie houdt over 't Evangelie, richt zich tot hen, die reeds in de geloofsbeginselen moeten onderwezen zijn. Ge zoudt dit het brood kunnen noemen, dat voor volwassenen moet gebroken worden. Het catechetisch onderricht daarentegen is gelijk aan de melk, die naar 't woord van den Apostel Petrus, door onschuldige als het ware pasgeboren kinderen begeerd wordt.

De taak van den catechismus-leeraar is, een of andere waarheid tot het Geloof of de zeden behoorende, te behandelen en haar van alle kanten toe te lichten. Daar echter de verbetering des levens het doel van het onderricht is, moet de leeraar een vergelijking maken tusschen hetgeen God te doen heeft voorgeschreven en de menschen in werkelijkheid doen; voorts moet hij geschikte voorbeelden aanhalen, met wijsheid geput uit de H. Schriften of uit de kerkgeschiedenis of uit het leven van heilige mannen, zijn hoorders daardoor overreden en als het ware met den vinger aantoonen, hoe zij hun leven moeten inrichten; eindelijk moet hij besluiten door een aansporing, opdat de aanwezigen aan afschrik krijgen van de ondeugd en er zich van onthouden en de deugd beoefenen.

Wij weten wel, dat de taak, om zoo den godsdienst te onderwijzen, niet weinigen hard zal vallen, omdat zij over het algemeen weinig hoog geacht wordt en niet geschikt is, om publieken lof in te oogsten. Zulk een streven zou volgens Ons oordeel echter meer uit lichtzinnigheid dan uit waarheidszin voortkomen. Wij willen onze instemming niet onthouden aan de gewijde redenaars, die met oprechten ijver voor de glorie van God, voor de bescherming en handhaving van het Geloof, voor de lofprijzing van Heiligen optreden. Maar hun werkzaamheid vereischt een andere, vroegere werkzaamheid, nl. die der catechismus-onderwijzers. Indien deze ontbroken heeft, ontbreekt het fundament en tevergeefs werken zij, die het huis opbouwen. Maar al te dikwijls hebben sierlijk opgesmukte predikingen, die een zeer talrijk gehoor met toejuichingen aanhoort, geen ander gevolg, dan dat zij het oor prikkelen, maar in geen enkel opzicht het hart bewegen. Het woord van den catechismus-leeraar daarentegen, hoe eenvoudig en nederig ook, is het woord, waarvan God bij Isaïas getuigt: „Evenals de regen en de sneeuw van den hemel nederdaalt en daar niet weder terugkeert, maar de aarde verzadigt en drenkt en maakt, dat zij vruchtbaar wordt en zaad geeft aan den zaaier en brood aan dengene die eet: zoo zal het woord zijn, wat uitgaat van Mijn mond: het keert niet vruchteloos tot Mij weer, maar het zal doen al wat Ik wil en zal groeien onder hen, tot wie Ik het heb uitgezonden."

Gelijkelijk meenen wij te moeten oordeelen over die priesters, die met veel inspanning boeken schrijven, om de godsdienstwaarheden uiteen te zetten; het is zeer lofwaardig, dat deze van vele aanbevelingen worden voorzien. Maar hoe weinigen zijn er, die deze boeken bestudeeren en er vruchten van plukken, geëvenredigd met de inspanning en de wenschen van de schrijvers? Het onderwijs in den godsdienst daarentegen zal, indien het goed geschiedt, altijd nut voor de hoorders opleveren.

Bovendien (Wij merken dit op, om den ijver van de dienaren Gods te ontvlammen), buitensporig groot is het aantal dergenen en het neemt nog dagelijks toe, die van den godsdienst niets weten of van God en het Christelijk Geloof slechts zulk een kennis hebben, dat zij te midden van het licht der Katholieke waarheid als afgodendienaars leven. Hoe velen zijn er, helaas!, wij spreken niet eens van kinderen, maar van volwassenen, die op gevorderden leeftijd in het geheel niets afweten van de voornaamste geheimen des Geloofs; die, wanneer zij den naam van Christus hooren, zeggen: „Wie is Hij,...... opdat ik in Hem geloove"

Vandaar dat zij het zich niet voor kwaad aanrekenen, om haat tegen anderen op te vatten en te blijven koesteren, om schandelijke verdragen aan te gaan, oneerbare zaken waar te nemen, uit bezittingen van anderen woekerwinsten te trekken en andere onteerende dingen. Vandaar ook, omdat zij de wet van Christus niet kennen, die niet alleen schandelijke daden veroordeelt, maar ook de schuldigen gedachten en verlangens, laten zij, ook al onthouden zij zich misschien, om welken beweeggrond dan ook, van oneerbare genoegens, toch de allerschandelijkste gedachten tot zich toe, daar zij door geen band van godsdienst bedwongen worden. Zoo vermenigvuldigen zij perkthun zonden boven de haren van hun hoofd.

Dit alles, Wij wijzen er nog eens op, komt niet alleen voor op het platteland of onder het arme en laagste soort van volk, maar ook en zeer dikwijls onder menschen van hoogeren stand, bij hen derhalve, die de wetenschap opblaast, die trotsch op hun ijdele opvoeding meenen, zich te kunnen aanmatigen den godsdienst te bespotten en die „belasteren, hetgeen zij niet kennen."

En inderdaad, indien men vruchteloos oogst verwacht uit een aarde, waar niet gezaaid is, wie kan dan een echt zedelijk geslacht verwachten, wanneer niet tijdig de godsdienstleer is uitgestrooid? Daaruit maken wij dus met recht op, dat, daar het geloof in deze tijden zoo zeer verslapt is, dat het bij velen zoo goed als uitstierf, de taak van het godsdienstonderwijs geven ook al te nalatig is uitgevoerd of geheel verwaarloosd is. Een slechte verontschuldiging echter zou hij hebben, die zeide, dat het Geloof als een vrijwillig geschenk ons is gegeven en bij het H. Doopsel ieder wordt ingestort. Wel zijn wij allen, die in Christus gedoopt zijn, verrijkt met de gesteldheid des Geloofs, maar dat allergoddelijkst zaad „wast niet...... en maakt geen groote takken" uit eigen beweging, alsof er een groeikracht in was gelegen. Van den beginne af is er in den mensch ook het vermogen om te begrijpen: maar dat vermogen behoeft de moederlijke woorden, waardoor het als het ware opgewekt, zooals men het noemt, tot de act overgaat. Zoo gaat het ook met den Christen-mensch, die herboren uit het water en den H. Geest het Geloof ontvangen heeft. Hij heeft nog het onderricht van den Kerk noodig, wil het Geloof in hem gevoed en vermeerderd worden en vruchten voortbrengen. Daarom schreef de Apostel: „Het geloof is uit het gehoor, het gehoor door het Woord Gods"; en hij voegt er bij, om de noodzakelijkheid van het onderricht aan te geven: „Hoe...... zullen zij hooren zonder prediker."

Volgen nu eenige praktische wenken voor de Pastoors, hoe het catechetisch onderricht in te deelen. Het is een niet geringe eer voor ons Vicariaat, dat wij hier publiek kunnen verklaren, dit gedeelte der Pauselijke Encycliek gerust achterwege te mogen laten, daar de catechismus hier in onze kerken voldoende wordt onderwezen, zelfs meer dan door Z. H. verlangd wordt, namelijk, iederen dag behalve des Zaterdags, gedurende drie kwartier uurs. Daarenboven wordt iederen Zondag onder de Vroegmis een onderrichting over de Christelijke Leer gehouden en in vele buitenparochies na die Mis catechismus aan de kinderen gegeven. En toch, wij zijn er zeker van, zal deze Encycliek van Z. H. ook hier hare toepassing vinden en nieuwe wegen openen om de Christelijke Leer nog meer algemeen te verspreiden en dieper te doen doordringen in de harten der Geloovigen.

Verbetering van de Visscherij in onze Kolonie.

IV.

Het conserveeren van visch.

Ook op dit punt is het visscherijbedrijf in onze kolonie onbegrijpelijk ten achter. Zondert men de op Aruba door Dr. ODUBER genomen proeven met *Krauser's rookextract* uit, dan is er op onze eilanden nagenoeg niets gepresteerd, dat met recht den naam van conserveeren van visch verdient. Niettegenstaande de visscherij, met name de haringvisscherij in Holland juist tot grooten bloei kwam door de uitvinding van het haringkaken door WILLEM BEUKELSZOON van Biervliet reeds in de XIV[de] eeuw, schijnt deze methode, die toch de hoofdzakelijke grondslag vormt van vischverduurzaming, in deze Hollandsche kolonie vrij wel onbekend gebleven te zijn. Zeker is er van een algemeene toepassing nooit sprake geweest.

Velen leven in onze kolonie van de vischvangst. Toch wordt het bedrijf slechts in het klein gedreven. Hier geen eigenlijk gezegde visschersvloot, hier geen groote schepen, die met een talrijke bemanning dagen en weken lang in zee blijven. Ieder vischt hier op eigen gelegenheid langs de kusten onzer eilanden. Twee, hoogstens drie personen, een vader met zijn zoon, of twee broers, vormen de geheele equipage van elke canoa.

Ook de vangst is al even primitief. De visch, die men, hetzij met de lijn, hetzij in netten, ophaalt, wordt in de open boot neergeworpen en ligt daar, zoolang men nog in zee blijft, aan de gloeiende stralen der tropische zon blootgesteld. De diepzee-visch is, zoodra deze uit het water is opgehaald, reeds bijna geheel bewusteloos en sterft spoedig. De vischsoort, die meer aan de oppervlakte gevangen wordt, rekt het leven wat langer, doch maakt het door hun dartelen en springen in de boot zóó lastig, dat zij met hun scherpe vinnen de bloote voeten der bootsgezellen soms openrijten. Daarom maakt men er eenvoudig korte metten mede en brengt ze met een stokslag op den kop voor goed tot rust. Van dat oogenblik begint natuurlijk, vooral onder den invloed der zon, het bederf reeds spoedig in te treden, zonder dat er hoegenaamd iets gedaan wordt, om dit tegen te gaan.

Gemakkelijk zou het zijn, reeds terstond van elke visch kieuwen en ingewanden, die het eerst aan bederf onderhevig zijn, te verwijderen.

Doch afgezien nog van de groote nonchalance, waarmede de visch behandeld wordt, hebben vele visschers hiertegen groot bezwaar, daar volgens hun zeggen, bloed en afval van visch in zee geworpen, onmiddellijk de aandacht trekt van den *tribon* (haai), wiens komst zeer veel gevaar oplevert voor het ranke bootje en tweedens oogenblikkelijk alle visch uit den omtrek verjaagt.

* *
*

Er wordt in onze kolonie betrekkelijk veel, *te veel*, gedroogde en gezouten visch van Venezuela ingevoerd. De soort van Maracaibo afkomstig, heet *colbino*, de andere van Los Taques noemt men *waranawa*, (in Venezuela heet ze *hurel*). Dat import-artikel beschouw ik als een beschaming voor onze kolonie. Die visch ziet er zeer onooglijk en even onsmakelijk uit en wordt toch veel door de mindere klasse gegeten. Wanneer men bedenkt, dat de prijs van het zout in Venezuela minstens het vijfdubbele bedraagt van den prijs in onze kolonie, — aanmaak van zout is in Venezuela staatsmonopolie —, dan blijft het een raadsel, waarom op Curaçao een ondernemend man nog nooit het zouten en drogen van visch beproefd heeft. De concurrentie moet mogelijk zijn. Dezelfde visch wordt hier toch ook gevangen. Zout is hier in overvloed, overal en veel goedkooper voorhanden.

Onder de arme bevolking onzer eilanden zal er altijd voldoende aftrek voor gevonden worden. *The Pionneer* van Trinidad n°. 9 van 4 Maart 1905 bevat onder *West-Indian Fisheries* het volgende bericht: „Eene andere industrie, die door „*The Imperial Department of Agriculture* bevorderd wordt, is de export „van vliegende visch, albacare en

„verschillende andere vischsoorten „in deze wateren. De genomen proe- „ven hebben bewezen, dat de visch „zoowel gepekeld als drooggezou- „ten, kan uitgevoerd en met een „mooie winst in de naburige kolo- „niën kan verkocht worden."

Wat dus in Venezuela en Barbados, waar het zout veel duurder is, mogelijk blijkt, zal in onze kolonie wel niet op zulke onoverkomelijke bezwaren stuiten.

Zoolang er niemand met een betere methode voor den dag komt, wil ik de volgende methode bij eventueele proefnemingen aanraden.

De Heer G. N. VERLOOP heeft het resultaat van langjarige studie en ondervinding op het gebied van visch-conserveeren op Java in *Het Soerabaya's Hbld.* bekend gemaakt. Als resultaat van zijn proefnemingen raadt hij de volgende methode aan, die weinig kostbaar en berekend is op het warm klimaat der tropen:

„Zoodra de visch gevangen is, ontdoet men haar van kieuwen en ingewanden. Een goede kaker doet dat slechts met twee vingers: toch is het aan te raden een kleine insnede te geven juist achter onder den kop, waarna kieuwen en ingewanden verwijderd worden, daarbij zorgdragende de galblaas niet achter te laten of te breken.

Daarna wordt de visch in een met goed verzadigd pekelwater 12—48 uren geweekt naar gelang van de grootte of dikte der vleeschlaag. In dien tijd scheiden zich alle bloeddeelen en andere onreine stoffen af, en trekt de pekel gelijkmatig in, wat bij inwrijving nooit zoodanig het geval kan zijn.

Nadat de visch uit de pekel is gehaald, wordt zij afgewasschen en afgespoeld, totdat zij zilverblank is. Dat afspoelen geschiedt met een slappe pekeloplossing, ongeveer van het percentage van zeewater, dus een 0.035% oplossing. Zoo men zuiver zeewater bij de hand heeft, is dat aan te bevelen.

Op een rasterwerk laat men vervolgens de visch afdruipen, tot zij goed droog aanvoelt. Daarna wordt zij met ruw zout laagsgewijze in kisten verpakt.

Aan den wal is zij aldus uitstekend geschikt voor gereede consumptie en voor verzending; zij kan dan nog geheel als versche visch bereid worden.

Is zij echter voor opslag, droging bestemd, dan ondergaat zij aan den wal een tweede nabewerking, geheel op dezelfde wijze als reeds hiervoor beschreven, waarbij alle visschen, die niet volkomen glanzig blank zijn, afgezonderd worden.

Voor *langdurigen opslag* wordt de visch, zoodra zij, na de tweede en pekeling afgedropen is en droog aanvoelt, eveneens laagsgewijze met zout verpakt, op een goede onderlaag van zout. Is de kist vol, dan wordt de inhoud door een gewicht gelijkmatig bezwaard, totdat hij tot op ¾ gedeelte is ingedrukt, waarna het ontbrekende weder wordt aangevuld en met een goede bovenlaag zout wordt afgesloten.

Het drogingsproces kan men na afloop der tweede zouting aan de zon overlaten, waarbij weder aangeraden kan worden de visch open te splijten en bloot te leggen. Wordt de visch kunstmatig gedroogd, dan kan men de visch in haar geheel laten."

Tot zoover de Heer VERLOOP. Gelijk in het bovenstaande eenigszins blijkt, veronderstelt de schrijver, dat de eerste zouting en afspoeling aan boord zelve van het visschersvaartuig reeds geschiedt. In onze kolonie, waar men uitsluitend met kleine *canoa's* dicht bij de kust het bedrijf uitoefent, bestaat voor die eerste bewerking *aan boord reeds* zeker geen gelegenheid. Daar men echter nooit lang in zee blijft, geloof ik wel, dat deze eerste bewerking kan uitgesteld worden tot zoodra men aan wal komt, maar dan ook onmiddellijk. Wanneer de boot echter iets langer in zee blijft, zoodat de visch reeds *dood* aan wal zou gebracht worden, in dat geval zal het zeker aan te raden zijn, dat men de gevangen visch reeds aan boord begint te kaken, d. i. van kieuwen en ingewanden te ontdoen.

Meer bijzonderheden hierover kan men lezen in het artikel in de *Indische Mercuur* jg. 1904, afl. 46, bl. 790, waar tevens belangrijke bijzonderheden over het *rooken van visch* worden meegedeeld.

R. E.

Nieuwsberichten.

Curaçao

Kerkelijke Berichten.

Om groote uitgaven zooveel mogelijk te vermijden en alle buitengewone onkosten nog krachtiger tegen te gaan, heeft de Kerkelijke Overheid besloten dit jaar in de beide parochies der stad het H. Vormsel toe te dienen op den dag der Eerste H. Communie. Het huiselijk feest blijft nu vanzelf beperkt tot één dag, terwijl om de meerdere plechtigheden in de kerk, dit feestvieren tehuis ook bekort wordt.

Welkom.

Heden is de Weleerw. Pater TH. VAN SADELHOFF met de *Prins der Nederlanden* gezond en wel in onze Kolonie teruggekeerd. Wij roepen Z. W. Eerw. van harte WELKOM toe.

Hooge Gasten.

Dinsdagmorgen mocht Mgr. VAN BAARS ten zijnen huize ontvangen H. H. D. D. H. H. Mgr. P. BRIOSCHI, Aartsbisschop van Cartagena, Mgr. G. JUNGUITO, bisschop van Panama en Mgr. F. SIMON Y RODENAS, bisschop van Sta. Martha, vergezeld van hunne Secretarissen, op hun doorreis naar Rome.

De Uitvoering.

De St. Jozefsgezellen van Pietermaai hebben hun ouden roem weer gehandhaafd.

Zoowel het Drama *De twee Broeders*, als het kluchtspel *De Drie Bulten van Egypte* werden uitstekend opgevoerd, tot driemaal toe, telkens voor een stampvolle zaal.

Het nieuwe, smaakvolle decoratief van het tooneel verhoogde niet weinig den goeden indruk, welke het levendig, en natuurlijk gebarenspel, alsmede de gevoelvolle, correcte zegging der spelers veroorzaakte.

Het drama was zeer moeilijk te vertolken en stelde zware eischen aan verschillende personen, en toch heeft Pater POIESZ eer van zijn werk en mag hij zijn moeitevolle voorbereiding ruimschoots beloond achten.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Beceria & Co., Dorotea Crestian, Eliza Clavinia, Henrihete delanoi, Wicha Fermie, Guelgaus, Jacinta Hurtado, Rachel Mosino, Mimitji Provence, Thomas Pannefleck, J. S. E. Pietersz, Ester Riaño M., L. van der Stoop, Isaac D. Sasso, Isabel Ma. Ujueto G.

Aangeteekende stukken geadresseerd aan: Ph. F. de Haseth J. Az., D. Ramon Garcia Muños, G. A. Pinedo.

Niet voor verzending vatbaar een monster geadresseerd aan Kieffe Frères, Paris.

Boekbeoordeeling.

Reeds eenige weken geleden werd ons ter bespreking toegezonden Nummer 1 der Eerste Reeks *Politieke Studiën*, uitgegeven onder toezicht van Mr. P. J. M. AALBERSE. Dit eerste nummer is van het verdienstelijk Kamerlid, kundig Rechtsgeleerde en eerlijken Politiker zelven en voert tot titel *Christelijke Politiek*.

Deze *Studiën* worden uitgegeven door de Uitgevers-vennootschap „Futura" te Leiden. De eerste reeks zal minstens 600 blz. bevatten en kost slechts ½ cts. per blz. of ten hoogste 3 Gld.

Aanbevelen doen wij dergelijke werken niet. Het zou den schijn hebben, alsof de waarde van dergelijke, degelijke lectuur niet voor een ieder duidelijk was. Wil men een eerlijk oordeel vormen over den politieken toestand in ons Vaderland en althans eenigszins op de hoogte blijven van den strijd, dan moet men op deze *Politieke Studiën* noodzakelijk inteekenen. Vooral voor *de* politieke mannen in onze Kolonie bieden zij veel nieuws.

Regenval.

GEDURENDE APRIL.

	mM.
Plantage Knip	6
„ Daniel	17,5
„ Klein Sta. Martha	3,5
„ Savonet	12,9
„ Veeris	15
„ Noordkant	19
„ Gr. St. Joris	16,6
Seinpost Oost-Divisie	11,6
Quarantaine Beekenburg	16,2
Fort Amsterdam	20,8

Scheepvaart.

Van 1 — 15 Mei liepen onze haven binnen:

Stoombooten	14
Bijlanders	24
Goeletten	16
Brik	1
	55 schepen.

Waterverschaffing.

Ten Oosten van de Zoutpannen „Slachtbaai" op Bonaire laat de heer DEBROT een reservoir graven van 40 Meter lang, 40 M. breed en 1½ M. diep.

Ook heeft men met gunstig resultaat op dezelfde plantage een put dieper uitgegraven en frisch, zoet water bekomen.

Gedwongen Winkelnering.

Op bovengenoemde plantage wordt alles in het werk gesteld om de belangen van het werkvolk zoo goed mogelijk te behartigen. Formeel kunnen wij o. a. 't gerucht tegenspreken, alsof daar gedwongen winkelnering zou worden gedreven, zooals meermalen zonder voldoende objectieve gegevens, en dezer dagen weer opnieuw, valschelijk werd beweerd.

Gedwongen om winkelwaren aan te nemen in plaats van geld wordt niemand. Een ieder, die voldoende voedsel medebrengt en dus niet noodig heeft gedurende de 4 à 5 dagen, dat hij op Slachtbaai doorbrengt, meel, mais, vleesch, visch, koffie, suiker etc. als voorschot *te vragen* bij den werkgever, krijgt het volle loon in geld uitbetaald.

Alleen, omdat het volk meestal geen eten medebrengt, en onmogelijk zonder voedsel kan werken, wordt dit, daar het een paar uur in den omtrek nergens te bekomen is, den arbeiders door den werkgever *aangeboden*, en worden later de onkosten van het loon afgehouden. Dit geschiedt echter alleen op algemeen verlangen van het werkvolk en niet gedwongen.

't Begint te komen.

Concurrentie verlevendigt en verbetert den handel. Zoo verbetert ook het verkeer door concurrentie tusschen de schepen.

De *K. W. I. M.* schijnt dan toch ook eens iets te zullen wagen. Als het maar niet te laat is.

Vandaag of morgen gaat de *Prins der Nederlanden* via Aruba naar New-York, terwijl de *Prins Willem I* hoogstwaarschijnlijk een paar dagen later via Aruba van New-York hierheen zal komen.

Ook vernemen wij, dat er zelfs eenige kans bestaat, dat Donderdag deze boot via Bonaire naar Porto Cabello zal vertrekken. Er komt leven in de hut. Alles kan nog terecht komen, als je maar geduld hebt.

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking is:

1°. Aan den geëmployeerde bij de recherche A. J. DIJKSTRA, tot herstel van gezondheid, eene maand binnenlandsch verlof verleend.

2°. De hulpambtenaar bij de recherche J. H. PIETERSZ, gedurende den verloftijd van DIJKSTRA voormeld, belast met diens werkzaamheden.

3°. aan den marechaussee der 2de klasse JACOBUS MENSCHE, met ingang van den 1°. Juni e. k., eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

4°. aan den veldwachter op Aruba M. TROMP, gerekend te zijn ingegaan den 9°. dezer maand, tot verder herstel van gezondheid, eene verlofsverlenging voor den tijd van eene maand verleend.

5°. aan D. ZALM, seinwachter op den seinpost Oost-divisie alhier, wegens familieaangelegenheden, een binnenlandsch verlof van twee maanden verleend.

Aruba.

Men is hier algemeen ontevreden over de nieuwe havenwerken: het verlengen van den steiger. Zeer onoordeelkundig moet deze verlenging

zijn aangebracht door eenvoudig wat ijzeren pijpen in den modder te plaatsen en wat langere planken aan den bestaanden steiger te lasschen. Het gevolg is nu, dat grootere barken evenmin als vroeger bij den steiger kunnen lossen en de stoombooten er nog even ver van verwijderd zullen blijven. De haven is vuil en moet eerst worden schoongemaakt en dan een middel gezocht om nieuwe verzanding te voorkomen.

Wat is toch de reden, dat de Directeur van Openbare Werken zoo zelden op Aruba komt en bij zulk een gewichtig werk als het in orde brengen van onze haven, in het geheel niet is komen kijken? Het heeft allen schijn, alsof die verlenging van den steiger maar *afgemaakt* is, omdat het al zoolang was goedgekeurd, en zoo alweer een lastige post der begrooting uit de voeten is gemaakt.

Hoe weinig wordt er toch gedaan voor de eilanden, die toch ook tot de Kolonie behooren en aardig wat opbrengen voor de Koloniale Kas. Aruba kan vooruit, Aruba wil vooruit, als het Bestuur nu maar eens practisch optrad en een handje hielp.

Buitenland.

DE OORLOG.

De kabel is gelukkig hersteld. De telegrammen gisteren gepubliceerd liepen tot 12 Mei en meldden enkel eenige kleinere gevechten van het landleger. De kansen waren afwisselend, dan eens ten voordeele van Rusland, dan weder ten gunste van Japan. De vloten hullen zich in een geheimzinnig waas. Wij vreezen het ergste, dat het namelijk, op het onverwachts tot een uitbarsting komt. Ook leveren de russische schepen langs de kusten van Japan voor dit land zelve een gevaar, benadeelen den handel en belemmerren het toevoeren van ammunitie, proviand en manschappen.

Advertentien.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der „Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1905.	Carcas.	Zulia	Philad.	Marcb.	Caracas	Zulia
Vertrekt van NEW-YORK	April 1	April 8	April 15	April 22	April 29	Mei 6
Komt aan te SAN JUAN	6		20		Mei 4	
Vertrekt van „	7		21		5	
Doet CURAÇAO aan	9		23		7	
Komt aan te LA GUAIRA	10	15	24	29	8	13
Vertrekt van „	12	16	26	30	10	14
Komt aan te PTO. CABELLO	13		27		11	
Vertrekt van „	14		28		12	
Komt aan te CURAÇAO	15	17	29	Mei 1	13	15
Vertrekt van „	16	24	30	8	14	22
Doet LA GUAIRA aan	17		Mei 1		15	
„ SAN JUAN „	19		3		17	
Komt aan te NEW-YORK	24	Mei 1	8	15	22	29

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Merida	Zulia	Merida	Marcb.	Merida	Zulia.
Vertrekt van CURAÇAO	Apr. 10	Apr. 17	Apr. 24	Mei 1	Mei 8	Mei 15
Komt aan te MARACAIBO	11	18	27	2	9	16
Vertrekt van „	14	23	28	6	12	20
Komt aan te CURAÇAO	15	24	29	7	13	21

Drukker:

ALFREDO F. SINTIAGO.